

תולדות חייו ופועלו של חנן פורת ז"ל

ח' בכסלו תש"ד, 1943 – נולד. אביו יוסף (עלה לארץ מקרקוב שבפולין) ואמו שלומית (נולדה בחיפה למשפחת בן-צבי), הכירו ב'קבוצת אברהם' (ע"ש הראי"ה קוק) - גרעין של חלוצים דתיים מאירופה שעלה לארץ בתרצ"ג, 1933, ועשה את הכשרתו החקלאית ליד כפר פינס (הסמוך לפרדס חנה). נולדו להם עוד שלושה ילדים: צבי ויעל (תאומים) ושמעון. שם המשפחה היה 'שפריצר', הוריו אמצו את השם 'פורת' כשם המחתרת של אביו עת שירת בהגנה בהיותו בכפר עציון.

כ"ח ניסן תש"ד – בן חצי שנה, הצטרף עם אמו לאביו שהיה בין מייסדי קיבוץ כפר עציון מדרום לבית לחם (הגברים עלו על הקרקע, בכ"ה בניסן תש"ג (1943), ללא בני המשפחה בשל התנאים הקשים במקום). מספרו בין הילדים היה 12 (המספר נקבע על פי הגיל).

כ"ג בטבת תש"ח, 1948 – בן 4, בשל המצב הביטחוני הקשה התפנה מהקיבוץ עם רוב האימהות ו-58 ילדים, ביניהם אמו ושני אחיו (בשני משוריינים ומשאיות עם ליווי של הצבא הבריטי), למנזר 'רטיסבון' בירושלים (ברחוב שמואל הנגיד 26 ליד בית הכנסת 'ישורון'). הם שהו שם כחצי שנה.

ד' באייר – כפר עציון נפל יום לפני ההכרזה על קמת המדינה. יחד עם הנשים והילדים, שהיו במרתף מנזר 'רטיסבון', שמע בחדרה, ברדיו של אביו (יכל לקלוט ולשדר בגלים קצרים, היה מעין מכשיר קשר), את השדר האחרון: "מלכה נפלה" (הקוד בקשר של כפר עציון). באותה העת חש שלא יתכן שכך יסתיים הסיפור של כפר עציון. (אביו היה בירושלים שם היה ממארגני השיירות לגוש עציון ובשל הקרבות לא יכל לחזור לקיבוץ, לכן הוא ניצל מגורלם המר של רוב חברי הקיבוץ, שנהרגו על ידי הערבים שהשתלטו על הקיבוץ באותו היום).

קיץ תש"ח, 1948 – עבר עם משפחתו, יחד עם האימהות האלמנות, היתומים ילדי כפר עציון וגברים בעלי תפקידים שניצלו, לבית הספר 'נצח ישראל' בפתח תקוה, שם הם שהו במשך החופש הגדול.

אלול – בן 4 ו-3/4, עבר עם משפחתו, (יחד עם 33 אלמנות, 60 ילדים ועשר משפחות שבני זוגן נשארו בחיים), לשכונת 'גבעת עליה' (ג'בליה) בגבול יפו-בת ים, (הם גרו, באווירה של קיבוץ, ב-7 בתים גדולים נטושים סביב חצר גדולה משותפת. הילדים שוכנו בבית ילדים לפי גילם).

החל ללמוד בכיתה א' בבית הספר הממ"ד 'תחכמוני' בבת ים (נבחן ע"י המנהל אם הוא ראוי לדלג על גן חובה). הוא וחבריו היו שם קבוצה מגובשת עם גאות יחידה בשל היותם ילדי כפר עציון.

היה תלמיד מבריק, הצטיין גם בספורט. היה שובב, אהב לעשות מעשי קונדס ומעשים נועזים שהבליטו את אומץ לבו. היה ממנהיגי החבורה הזו. הוביל תרגילי חישול (כהליכה על קוצים ועל הידיים, קפיצה מגג לגג, תליה על המעקה וטיפוס על צינור (ומשחקים מיוחדים, וכל זאת כדי להקים יחידה מובחרת שתכבוש בעתיד את כפר עציון, ובכך להדמות לאבותיהם הגיבורים (הם קראו לעצמם בשמות שלהם).

קיץ תשי"ד 1954 – לאחר שקבוצת ניצולי כפר עציון ביפו התפרקה (בתשי"ב, 1952), עבר עם הוריו לכפר פינס. למרות שסיים כיתה ה' נכנס לכיתה ז', (כי מספר הילדים הקטן במושב לא אפשר לפתוח את כיתה ו'). הושפע מאוד מרב המושב, הרב משה שטרנברג, שלימד אותו גמרא. היה חניך בבני עקיבא בשבט 'מרחבים'.

שמר על קשר עם חבריו, בעיקר בהשתתפות במסיבות בר-מצווה ובקייטנות שאורגנו לילדי כפר עציון, ההמנון שלהם היה: "אנחנו העציונים מחנה פה מקימים, עיקר המטרה - לשמור

על מסורת אבות ולא לתת לגחלת לכבות" (בניר עציון על הר הכרמל הם שיחזרו את הקרבות בכפר עציון במלחמת השחרור).

בכל שנה ביום הזיכרון לחללי צה"ל, הצטרף לילדים ולמבוגרים שהתכנסו בבית הקברות הצבאי בהר הרצל, לאזכרה ליד 'קבר אחים' של חללי גוש עציון. משם הם נסעו למקום בו ניתן להשקיף לכיוון גוש עציון והעץ הבודד (כגון: בר-גורא, מבוא ביתר, נתיב הל"ה ועוד), תוך אמירה: "שם כפר עציון, לשם עוד נחזור", "בעוד שנה נהיה שם". טיולים אלו העמיקו אצלו את ההחלטה, בבוא היום לעשות הכל כדי להגשים חלום זה.

אלול תשט"ז-תש"ך, 1957-1960 – בן 12 ו-3/4, בכתה ח' הגיע לביקור בחג השבועות בישיבת בני עקיבא בכפר הרא"ה. לאחר ששמע כיצד ראש הישיבה, הרב מ"צ נריה, מלמד בהתלהבות ובשירה את הבאת הביכורים לבית המקדש (מסכת ביכורים פרק ג), החליט ללמוד בה בשנה הבאה. את בר המצווה חגג בהיותו בכיתה ט'. התגלה כמוכשר בתחומים רבים בעל קליטה מהירה. נפשו נקשרה בראש הישיבה, הרב משה צבי נריה. היה החברותא שלו בהכנת שיעורי הגמרא אותם הוא העביר ב'קול ישראל'. בסוף כיתה י' רצה לעזוב ל"מקוה ישראל" כדי ללמוד חקלאות במדור הדתי, הרב נריה הצליח לשכנע אותו להישאר. בכיתה י"א הר"מ שלו, הרב משה לוינגר, נתן לכל תלמידי הכיתה להכין, במשך ביום חמישי, סוגיה כרצונו. הכין בצורה טובה מאוד את סוגיית 'מצוות יישוב ארץ ישראל', (בעתיד הם יעבדו יחד בנושא זה). בכתה י"ב נבחר להיות 'רב פורים'. היה מדריך בבני עקיבא באחד מיישובי העולים בסביבה. בסוף כיתה י"ב התלבט אם ללכת לצבא (התכוון לגשת למבדקי טיס) או לעתודה אקדמית, הרב נריה ניסה לשכנע אותו שימשיך וילמד בישיבה גבוהה. כאשר הוא החליט ללמוד בישיבת ההסדר 'כרם ביבנה', הרב נריה שמח מאוד.

תש"ך, 1960 - ארגן מפגש של השכבה הבוגרת של בני כפר עציון בכפר פינס, בו הם החלו לדון - האם יש סיכוי לגבש בעתיד צורת חיים משותפת לילדי כפר עציון. הסיכוי נראה קלוש מאוד.

אלול תש"ך-תשכ"ה, 1960-1965 – בן 16 ו-3/4, בסוף כיתה י"ב חש צורך, כמי שגדל בקיבוץ המשלב תורה ועבודה, ללכת להגשמה בקיבוץ, לכן הצטרף כחבר לגרעין 'חלוצים' של בני עקיבא, (שעמד לפני גיוס לנח"ל ואת הכשרתו החקלאית עתיד לעשות בקיבוץ שלוחות). בשל היותו צעיר לא היה יכול להתגייס, לכן הלך ללמוד שנה בישיבת ההסדר הראשונה 'כרם ביבנה' (ליד קבוצת יבנה). בסוף השנה הצטרף לגרעין הנח"ל בשלוחות. במסגרת הגרעין היתה אפשרות ללכת ל'מתיבתא' (חודשיים של לימוד תורה בישיבה לפני הגיוס לצבא) הוא העדיף לעשות זאת בישיבה אליה התגנע מאוד, ישיבת 'כרם ביבנה'. התכוון ללמוד בה רק חודש וחצי, אך לבסוף החליט לעזוב את גרעין הנח"ל ולהמשיך בישיבה.

בישיבה התבלט בכל התחומים: בלימודים, בחברה ובכישרונות מיוחדים. היה מבריק, מתמיד גדול בעל ריכוז עצום, זכר שיעורים בעל פה, נחשב לעילוי. היה דמות מרכזית בישיבה. לאחר שראש הישיבה, הרב חיים יעקב גולדוויכט, (שאהב אותו מאוד), נתן את שיעורו השבועי, חזר עליו באוזני התלמידים הצעירים. על פי בקשתו העביר שיעור בפרשת השבוע, תלמידים רבים באו לשמוע אותו. נבחר להיות 'רב פורים'. באחד מחודשי אלול מצא בספריית הישיבה את ספרו של הראי"ה קוק – אורות התשובה, שפתח עבורו דרך חדשה שעיצבה את השקפת עולמו ושינתה את מהלך חייו. בחופשות עבד במשק של הוריו בכפר פינס, בעת העבודה למד עם חברו גמרא אותה ידע בעל פה. אהב לטייל ברחבי הארץ.

תשכ"ג, 1963 - עשה שירות צבאי במסגרת ה'הסדר'. את הטירונות, בת שלושה חודשים, עשה במחנה 80 ליד פרדס חנה. ניצל כל רגע פנוי ללימוד תורה. היה המצטיין בגדוד בכל התחומים, (לא קיבל 'חניך מצטיין' כי נתפס כאשר חזר למחנה לאחר שרץ בצהרים לביתו בכפר פינס).

קיץ תשכ"ד, 1964 – יצא מהישיבה לאימון מתקדם בנח"ל המוצנח (גדוד 50), שנמשך חצי שנה. היה בעל כושר מעולה, החזק בגדוד בכל המובנים, ביצע את כל המשימות על הצד הטוב ביותר. כחייל דתי קידש שם שמים ברבים. במסדר הסיום המג"ד ביקש ממנו לצעוד

שני צעדים ואמר: "אתם רואים את הבחור הזה? כשאני רואה אותו, אני מאמין שיש אלוקים!". חשב לגשת למבדקי טיס.

מתוך רצון לגלות את הקב"ה בטבע, החל ללמוד בשנה האחרונה שלו בישיבה, בשעות הפנאי, פיזיקה וביולוגיה, מתוך מחשבה לשלב לימודים באוניברסיטה עם לימוד תורה. נועץ עם ראש ישיבת 'מרכז הרב', הרב צבי יהודה קוק, האם ניתן לקיים שילוב זה בישיבתו. לאחר שהרב הבהיר לו, שהרוצה ללמוד תורה צריך להיות כולו קודש, הזמינו ללמוד בה. נענה להצעתו למרות שכבר התקבל לפקולטה למדעי הטבע באוניברסיטה העברית.

תשכ"ו-תשכ"ז, 1966-1967 – למד בישיבת 'מרכז הרב'. היה מתמיד עצום. נחשב לעילוי, רבים נבאו שהוא יהיה ראש ישיבה גדול. התהלך בפשטות ובענווה. היתה לו תשוקה מתמדת להתעלות בקודש. היה לו קשר עמוק עם ראש הישיבה, הרב צבי יהודה קוק. לבקשת הרב, לאחר תפילת שחרית העביר בבית המדרש, מעוטר בתפילין, שיעור בהלכה כעשר דקות, תוך הרחבה במקורות. הרב, שמאוד נהנה מכך, ישב אתו לאחר השיעור והעיר לו את הערותיו. העמיק בלימוד תורת הראי"ה קוק. משנתו ומשנת בנו, הרב צבי יהודה, עיצבו את השקפת עולמו, הן היו הבסיס לכל פעילותו הרבה בעתיד. כתב יומן. תכנן ללמוד בישיבה עוד 10 שנים.

חורף תשכ"ז, 1967 – השתתף באימון הקמה של חטיבת המילואים 55 של הצנחנים בפיקוד אל"מ מוטה גור. בשל אישיותו המיוחדת וכושרו המעולה, התמנה לרץ מ"פ של מפקד פלוגה ד' בגדוד 66, סרן גיורא אשכנזי, מקיבוץ ניר דוד של השומר הצעיר, אותו העריך מאוד.

אדר – השתתף בכינוס כיתות י"ב של ישיבות בני עקיבא, שהתקיים בשבת בישיבת 'אור עציון'. במוצאי שבת אמר בסימפוזיון: "כל אחד חייב לראות את עצמו כחייל השוכב למרגלות הר הבית כדי לכבוש אותו!" (הוא לא חלם שकेבור שלושה חודשים הוא יזכה לכך!).

ד' באייר – חש צורך לחזק את הקשר בין בני כפר עציון שהיו פזורים ברחבי הארץ. ארגן להם תכנית מיוחדת שתתמקד בירושלים - כמדי שנה, בתאריך זה, יום הזיכרון לחללי צה"ל, הם התכנסו בבית הקברות הצבאי בהר הרצל לאזכרה לחללי גוש עציון. משם הם נסעו ליד קנדי' ולמבוא ביתר למבט לכיוון גוש עציון והעץ הבודד. לאחר מכן הם נפגשו עם תלמידו הגדול של הראי"ה קוק, רבו הרב דוד כהן ('הרב הנזיר'). הוא סיפר להם בהתרגשות על ביקוריו בכפר עציון, וסיים: "אני מברך אתכם שתחזרו לבנות את בית האבות, ותברכו שם מציב גבול אלמנה".

ליל יום העצמאות – על פי הזמנתו, הם הלכו לישיבת 'מרכז הרב'. נאם במסיבה לאחר התפילה, הזכיר את הארבעה החיילים בתודה לקב"ה הנזכרים בתהלים ק"ז, פרק הפותח את התפילה החגיגית בליל החג, והראה כיצד הנאמר בו מתגשם בדורנו. שמעו את נאומו הדרמטי של הרב צבי יהודה קוק עת זעק: "איפה חברון שלנו - אנחנו שוכחים את זה? ואיפה שכם שלנו - אנחנו שוכחים את זה? ואיפה יריחו שלנו - אנחנו שוכחים את זה?!" (משפטים אלו השפיעו עליו מאוד במלחמה שתפרוץ כעבור שלושה שבועות). למחרת הם הלכו לחזות במצעד צה"ל באצטדיון של האוניברסיטה העברית בגבעת רם.

יום העצמאות – נשיא מצרים ג"ע נאצר הכניס כוחות צבא גדולים לחצי האי סיני בניגוד להסכם שביתת הנשק, ואיים בהשמדת מדינת ישראל. החל גיוס מילואים. **יומיים לאחר החג** - גיוס בצו 8. בימי ההמתנה המתוחים עשה יחד עם חבריו לחטיבת הצנחנים 55 אימונים רבים, בעיקר לקראת צניחת לילה באל-עריש, בשל כך הם חנו בפרדסים מול שדה התעופה בלוד. בשבת ערב ל"ג בעומר בסעודה שלישית, העביר, בלהט רב, שיעור למאות חיילים דתיים, בו הוא ציטט משירו של אורי צבי גרינברג, שהשווה את חיילי צה"ל לחילות בית דוד השוכבים תחת חומת ירושלים. הוא הלהיב את החיילים שפרצו בשירה אדירה "בשנה הבאה בירושלים הבנויה".

כ"ו באייר – עם פרוץ המלחמה, לאחר שתוכנית הצניחה באל עריש בוטלה (בשל ההצלחה הגדולה של חיל האוויר במבצע 'מוקד'), עלה בשעה 15:00 עם הגדוד שלו 66 לירושלים

(כעבור זמן כל החטיבה עלתה), כדי להתחבר במהירות למובלעת הישראלית בהר הצופים. ב-02:30 בלילה החל הקרב, היה בחוליית החוד של פלוגתו, פלוגה ד, שפרצה את הגדרות וכבשה בית הספר לשוטרים (ליד גבעת התחמושת). למחרת הם כבשו עד מלון 'אמבסדור'.

כ"ח באייר - לפנות בוקר, לפני היציאה לכיבוש הר הזיתים אמר את 'התפילה לפני היציאה לקרב', חיילים ומפקדים רבים התרגשו מאוד. מתעלה במוצב ליד אוגוסטה ויקטוריה נורה לעברם צרור קצר, מפקדו הנערץ, המ"פ סרן גיורא אשכנזי, קיבל כדור בראש ונהרג במקום. היה המום, נעמד לרגע עם מכשיר הקשר על הגב, ואז קיבל פקודה מהסמ"פ: "חנן, עכשיו אסור לעצור, צריך להמשיך הלאה". לאחר סיום הקרב, כאשר ראה משם את העיר העתיקה אמר לחברו: "אנחנו עכשיו כותבים פרק בתנ"ך, כמו החילות של בית דוד". כאשר חיילי הפלוגה ירדו בנחל קדרון ועלו לכיוון העיר העתיקה, ראה לפתע ג'יפ תול"ר ירדני עובר לידם בו ישבו רבותיו, הרב צבי יהודה קוק והרב דוד כהן (הרב 'הנזיר') משיבת 'מרכז הרב', הוא רץ אחריהם, כך הגיע לכותל המערבי בין הראשונים, שם פגש אותם, תוך התרגשות רבה. לימד את חבריו הלא דתיים לומר 'שמע ישראל', לדבריו אלו היו הרגעים המרגשים בחייו. השתתף בתפילת מנחה הראשונה המרגשת, שניהל הרב הראשי לצה"ל, האלוף הרב שלמה גורן, שכללה אמירת הלל בברכה. לא סיים את התפילה, נאלץ להמשיך עם יחידתו לכיבוש העיר העתיקה. שם מצא גלויות נוף של יריחו, בית לחם ושכם, חיבר אותן ושלח אותן לישיבת 'מרכז הרב', עליהן כתב: "מו"ר הרב צבי יהודה שאל: 'היכן חברון שלנו' וכו', הנה הם!" הגלויות, שנתלו בישיבה, גרמו להתרגשות רבה. לאחר תפילת ערבית ברובע היהודי אמר קדיש לזכר מפקדו וכל הלוחמים שנהרגו. למחרת שאל את מפקדו המ"פ החדש, סרן מיכה חורין, מטירת צבי: "אתה בא איתנו לכפר עציון (שנכבש יום קודם)? אנחנו מקימים אותו מחדש".

תחילת סיון – שבוע לאחר סיום מלחמת ששת הימים, ביקר לבדו בכפר עציון החרב, מראה ההרס הרב וההזנחה במקום שברו את ליבו. היה היוזם והפעיל ביותר בשיבת בני כפר עציון לקיבוץ החרב. פעל כל העת במסירות רבה, עבד יום ולילה, מתוך תחושת שליחות וחשש שלא להחמיץ את השעה. כבר אז חשב על התיישבות יהודית ביהודה ושומרון.

ט' בסיון - הצטרף לסיור המאורגן הראשון של שרידי כפר עציון, מבוגרים וילדים, למקום בו עמד הקיבוץ. לאחר האזכרה לנופלים, בעצרת גדולה נשא דברים בהתרגשות רבה.

התיעץ עם רבו, הרב צבי יהודה קוק, האם לעזוב את ישיבת 'מרכז הרב' כדי לפעול לחידוש היישוב בכפר עציון. לאחר שהסביר לרב שהדבר דחוף ונוכחותו חיונית, הוא נתן לו את ברכת הדרך.

כ"ד בסיון – בישיבת 'מרכז הרב' התקיימה מסיבת הודיה על הניצחון הגדול במלחמת ששת הימים. נאם בה כנציג הלוחמים. סיפר מחוויותיו במלחמה וההתרגשות בכותל המערבי, והקריא את אשר כתב על הביקור הראשון של שרידי כפר עציון במקום (בט' בסיון). נשיא המדינה, זלמן שזר, שהתרגש מאוד מדבריו חיבק אותו ונשק על מצחו.

כ"ח בסיון – בתום ה'שלושים' לנפילת חברם מאיר שנור, (נהרג בקרב בגבעת התחמושת), התכנסו בני כפר עציון בבית הקברות הצבאי בהר הרצל. משם הם עברו לישיבת 'נתיב מאיר', לאחר דיון ממושך הם קיבלו את ההחלטה – "אנחנו חוזרים הביתה!" לשם כך הוקמה ועדה מרכזת, הוא ריכז אותה. שלח לכולם חוזר עם מספר שאלות, כדי לברר: "מי ומי ההולכים?".

לאחר מספר ימים רב מושב נחלים, הרב משה לוינגר, שלח אליו את בן-ציון (בנץ) היינמן עם טנדר כדי שסייע לו ככל שיבקש. נסע בכל רחבי הארץ כדי לאתר ולהיפגש עם כל בני כפר עציון, וכך לגבש את החבורה.

החל לפעול גם בתחום הפוליטי, קבלת אישור מהממשלה לחזור לכפר עציון. בפגישה עם שר הביטחון, משה דיין, הוא הביע התנגדות נמרצת לרעיון הזה כי "אנחנו מחכים לטלפון מהערבים, ולא רוצים שזה יכביד עלינו במשא ובמתן". גם הקיבוץ הדתי, בני עקיבא והאלמנות התנגדו לכך. היה בין אלו שסברו, שיש לעלות למקום גם ללא אישור הממשלה.

הצטרף ל'התנועה למען ארץ ישראל השלמה', שהוקמה ע"י עשרות אנשי ציבור ואנשי רוח מימין ומשמאל. הם יצאו בקריאה להחזיק בשטחים שנכבשו במלחמת ששת הימים, ולהתיישב בהם. היה הצעיר ביותר בין חבריה.

כתב מאמר 'ממלכת כהנים וגוי קדוש', בו הסביר את האידיאל של העלייה לכפר עציון – הקמת חברה החותרת לשלמות המקרינה על כל המדינה; חברה לומדת המצטיינת ביחסי אנוש, המקבלת על עצמה גם יעודים לאומיים, ושלא יהיו בה מריבות – "אלף מיתות ולא קינאה אחת"!

ב' באב – עצרת 'יום גוש עציון' לציון שחרורו התקיימה בכפר עציון, השתתפו בה מאות מוותיקי הגוש, לוחמים ונציגים מיישובי וסניפי המפד"ל. מהחשש שהמקום ייפך לאתר היסטורי בלבד, מכתב שכתב בשם חבריו הופץ בין באי הכנס, נאמר בו: אנו בני כפר עציון הרוצים לשוב הביתה "מצפים לאות, ותשובה מהמוסדות אך לא מקבלים... תצא מן הכנס הזה זעקה גדולה ותביעה נוקבת להשיב מיד בנים לגבולם"!

נפגש בביתו של דב קנוהל בירושלים עם 4 אלמנות מכפר עציון, הן הביעו בפניו התנגדות חריפה לעלייה למקום, והאשימו אותו שהוא מוביל את בניהם להרפתקה מסוכנת. הופתע מכך. הוא השיב להן בשאלה: אילו הינו שואלים את הבעלים שלכן – האם אתם רוצים שבניכם יעלו או לא? – מה לדעתכן היתה תשובתם? הן שתקו. לימים הן הודו לו שהוא צדק.

י"ז באלול – יחד עם חברים מוותיקי כפר עציון ואנשי מעשה, נפגש עם ראש הממשלה, לוי אשכול, בלשכתו, העלה בפניו את בקשת חבריו לחזור הביתה לכפר עציון. ראש הממשלה השיב: "קינדעראלך (ילדים), כבודכם במקומו מונח, עדיין אי אפשר לעלות, עדיין לא יודעים מה יהיה על השטחים". ביציאה מהלשכה אמר לחבריו, יש להתארגן לעלייה גם ללא אישור. החל לארגן את כל הנדרש לכך.

י"ח באלול – ארגן התכנסות של כל אלו שרצו לעלות להתיישבות בכפר עציון, היא התקיימה בשבת בישיבת 'אור עציון' במרכז שפירא. עיקר הוויכוח היה: א. האם להקים קיבוץ כמעשה אבותיהם, או מושב שיתופי או יישוב קהילתי? ב. האם להמתין לאישור הממשלה? סבר שיש להקים יישוב ללא הגדרה כי המטרה היא שיגורו במקום כמה שיותר יהודים, ויש לעלות גם ללא אישור מהממשלה. דעת הרוב התקבלה – ההתארגנות הראשונה תהיה קיבוץ, ובאישור הממשלה. הצליח לשכנע את חבריו – אם יתקבל אישור מהממשלה יש לעלות מיד.

כ' באלול – יחד עם הצוות שארגן את העלייה ועוד פעילים, נפגש פעם נוספת עם ראש הממשלה, לוי אשכול, בלשכתו. הוא שאל אותם: "נו קינדערלאך, מה אתם רוצים?" השיב לו: "אנחנו רוצים לחזור הביתה, לכפר עציון". אשכול השיב: "נו", אם אתם רוצים לעלות, יכול להיות. יש מקום לחשוב שתעלו". כאשר ראה שהוא לא נתן תשובה חיובית, העלה הצעה חדשה: "בראש השנה אתה תתפלל בקיבוץ שלך בדגניה, אנחנו רוצים להתפלל בקיבוץ שלנו, כפר עציון. אשכול השיב: "נו קינדערלאך, רוצים להתפלל, תתפללו". הואיל והוא לא היה בטוח אם האמירה הזו משמעותה אישור להקמת יישוב, הוסיף: "אדוני ראש הממשלה, לא מדובר פה בהנצחה בלבד, אנחנו רוצים להקים יישוב של חיים שיהיה בניין עדי עד". אשכול התרגז במקצת: "כשמדברים איתי במילים גדולות קצת מבהילים אותי. בואו נדבר על זה בצורה יותר מצומצמת. עלו להתפלל וזהו". הם ראו בכך אישור להקים מחדש את כפר עציון.

למרות שהכל היה מוכן לעלייה (משאית עם ציוד רב חנתה במושב נחלים), הוא דחה בתוקף את דרישת אלו שרצו לעלות באותו היום.

כ"ב באלול – בן 23 וחצי, מאות משרידי כפר עציון, ילדים ומבוגרים, ידידים ואורחים רבים יצאו בשירה מבנייני האומה בירושלים, כדי להשתתף בטקס החגיגי של העלייה המחודשת לכפר עציון (בראשה נסע המשוררין שפינה את הילדים בתש"ח). ההתרגשות היתה גדולה. בנאום שנשא אמר: "היום הסרנו את חרפת המונח 'שטחים מוחזקים' וחוזרים למונח האמיתי וההולם, 'שטחים גאולים'...אנו מקווים שיישובנו יהיה מקור אור מבחינה רוחנית לסביבה כולה שתאכלס ישובים יהודיים". בלילה נשארו במקום רק 15 איש, מתוכם 10 מבני כפר

עציון. הבית היחיד שנשאר שלם היה בית הוריו, הוא השתכן בו עם מספר חברים. התנאים היו קשים ביותר, ללא חשמל ומים. כדי לא להרגיז את האו"ם, שר החוץ, אבא אבן, שלח לקיבוץ שלט עם הכיתוב: 'היאחזות נח"ל כפר-עציון'. החברים הניחו אותו בכניסה לחדר אוכל כדי לנגב עליו את הבוץ מהנעליים, (קיבוץ כפר עציון היה היישוב הראשון שהוקם מעבר לקו הירוק).

רצה להביא לקיבוץ ארבע משפחות של אברכים עם ילדיהם משיבת 'מרכז הרב', אך הדבר נדחה באספת חברים בשל החשש שהן לא יתאימו להווי ולחיים בקיבוץ הצעיר.

במשך 3 שנים היה מזכיר פנים של הקיבוץ, ולעיתים גם חצרן. העביר שיעורים בתלמוד ובתהילים. במשך שנים רבות נהג בשבת להעביר שיעור בפרשת השבוע לאחר תפילת מוסף. עד שהתמנה רב לקיבוץ, היה פוסק ההלכה לחברים, (גם כאשר יהיה איש ציבור, הקפיד לעשות תורנות בחדר האוכל, בלול ובשמירה ככל חברי הקיבוץ).

כ"ו באלול – היה בין מקבלי פניו של האישיות הממלכתית הראשונה שהגיעה לביקור במקום, הראשון לציון הרב הראשי לישראל, הרב יצחק נסים. הוא תיאר בפניו את העבודות הנעשות כדי להכשיר את המקום ליישוב קבע ואת התוכניות לעתיד.

כ' בתשרי תשכ"ח, 1967 – בטקס רב רושם הוכנס ספר תורה לקיבוץ, השתתפו בו הרב הראשי לישראל הרב א"י אונטרמן (בתחילת תשרי הרב הגיע לביקור בקיבוץ, בהיכנסו לבית הכנסת, שהיה בפחון עלוב, בירך בהתרגשות רבה: "ברוך מציב גבול אלמנה"), ראש ישיבת 'מרכז הרב', רבו הרב צבי יהודה קוק, ועשרות תלמידים משיבה זו. ריתק את האורחים כאשר סיפר על עליית הבנים לנחלת אבותיהם, הדומים לכוהנים שראו מבית המקדש כיצד האיר המזרח עד חברון ואמרו "ברקאי".

י"ז בכסלו – היה בין מקבלי פניו של ראש הממשלה, לוי אשכול, שהגיע בפעם הראשונה בחייו לכפר עציון, (הגיע אתו גם שר החקלאות חיים גבתי). בני הקיבוץ ביקשו מהם להקים במקום בית הבראה, בית ספר שדה, תעשייה וישובים נוספים באזור. וכן, לסלול דרך נוספת לגוש עציון, כדי למנוע מצור על כפר עציון כפי שארע בתש"ח, ולאפשר הגעת תיירות מהשפלה לקיבוץ (ואכן, נפרצה ונסללה דרך מערבה לכיוון עמק האלה).

י"ד בטבת – היה בין מקבלי פניו של שר הביטחון, משה דיין, שהגיע לביקור בכפר עציון (בשלג כבד). לשאלתו: "מה אתם מבקשים?", השיב כנציג הקיבוץ: "להפוך את כפר עציון לגוש עציון", להקים עוד שניים שלושה יישובים בגוש.

היה בין המייסדים של בית ספר שדה בכפר עציון ומבכירי המדריכים בו (הוקם ביוזמת יהושע כהן, חבר קיבוץ שדה בוקר ושומר ראשו של דוד בן-גוריון, במטרה לחנך תלמידים על מורשת גוש עציון). הדריך בו בסגנון מיוחד, היה מהראשונים שלימדו 'תנ"ך בשטח' - לימוד פרקי תנ"ך בהתאם למקומות המקראיים במסלול הטיול, כולל אלו שנכבשו במלחמת ששת הימים, בשילוב מקורות ממורשת ישראל, כך החיה את התנ"ך. היה בעל ידע רב בתחומים שונים, ריתק את המטיילים. תרם רבות ביעוץ והדרכה של צוות המדריכים ובהכנת תוכניות הדרכה.

ג' בכסלו תשכ"ט, 1968 – כבר ביום הראשון לעלייתם המחודשת לכפר עציון, היה ברור לו שחובה להקים במקום ישיבה כדי שקול התורה ישמע בהרי חברון (וכבר אז חשב על התיישבות יהודית גם ביהודה ובשומרון). ואכן, יחד עם משה (מושקו) מושקוביץ מוותיקי משואות יצחק, יעקב דורי מקיבוץ סעד והרב יואל בן נון, פעל להקמת ישיבת ההסדר 'הר עציון'. הצליח לשכנע 19 תלמידים מכיתה י"ב משיבת בני עקיבא 'נתיב מאיר' בירושלים, (אליהם הצטרפו 11 תלמידים משיבות נוספות), לייסד את הישיבה בכפר עציון; את הרב יהודה עמיטל לעמוד בראשה, למרות התנאים הקשים במקום; ואת חברי כפר עציון להסכים שהישיבה תקום בקיבוצם.

המחזור הראשון הגיע ביום זה לכפר עציון לאחר הטירונות. ביוזמתו החיים במקום התנהלו בשיתוף פעולה, עזרה הדדית, תפילות וארוחות משותפות עם חברי הקיבוץ, [התלמידים השתכנו בביתנים הנוטשים (ניסנים) של הצבא הירדני].

י"ב בתשרי תש"ל, 1969 – נשא לאישה את רחל חובב, בת משואות יצחק, (בתה של דינה, שהיתה חברת משואות יצחק והגנתה שלו בכפר עציון). נולדו להם עשרה ילדים, הם גם אימצו ילדה כמשפחת אומנה.

ר"ח חשוון תש"ל, 1969 – כנציג כפר עציון נאם בטקס הנחת אבן הפינה למרכז אזורי ולישיבת 'הר עציון', בדבריו הביע שביעות רצון שהתמיכה בהקמת גוש עציון חוצה מפלגות.

כ' בסיון תש"ל, 1970 – ישיבת 'הר עציון' עברה לגבעה עליה קמה אלון שבות. עמל על התווית אופי הישיבה ודרכה. העביר בה שיעורים (וגם ב'מכללת הרצוג' להכשרת מורים כאשר תקום לידה וב'מי עיון בתנ"ך' בקיץ).

חול המועד סוכות תשל"א, 1970 – סייע לד"ר דניאל טרופר להקים את ארגון 'גשר', שעסק בהדברות בין בני נוער דתיים וחילוניים ובהעמקת הזהות היהודית. ביוזמתו, הסימפוזיון הראשון והסמינריונים הראשונים התקיימו בכפר עציון. היה המדריך הראשי, כל המדריכים ראו בו מורה דרך. הייחוד שלו היה בעומק ובצורה בה העביר את הרצאותיו. הוא הצליח לרתק ולהלהיב את בני הנוער. שמר על קשר עם חניכיו זמן רב באמצעות מכתבים (חלק ממכתבים אלו, שנערכו מחדש, נדפסו בספרו 'את ענת אנוכי מבקש', שהתפרסם בתשמ"ח, 1988).

היה נערץ ביותר בקרב הנוער הדתי, ושימש מורה דרך לבני נוער לא דתיים רבים שחיפשו את דרכם לשמירת תורה ומצוות, רבים מהם חזרו בתשובה בזכותו.

תשל"א, 1971 – היה חבר מערכת של כתב עת חדש – 'מורשה', שיצא לאור באלון שבות ע"י רבנים צעירים מהציונות הדתית. פרסם בו מהגותו.

חול המועד פסח תשל"ג, 1973 – בוועידה השתים עשרה של בני עקיבא, נבחר כחבר ההנהלה הארצית של התנועה (כך גם בתשל"ו, 1976; ובתשל"ט, 1979).

כ"ד בתשרי תשל"ד, 1973 – בן 30, עם פרוץ מלחמת יום הכיפורים גויס עם חטיבת המילואים שלו (חטיבת הצנחנים 55 שמספרה הוסב ל-247) לסיני, השתתף בצליחת התעלה (במבצע 'אבירי לב'). ביום האחרון של המלחמה, בעת פשיטה על כפר מצרי בדרך לאיסמעיליה, נפצע קשה מאוד. פגז מרגמה 82 מ"מ פגע בכתפו, העיף אותו והתפוצץ בקרקע לידו. רסיס גדול שבר את זרועו, והדף הפגז קרע את קרום הריאה וריסק 5 צלעות. אבד דם רב, פרפר בין חיים למות, היה בטוח שזו שעתו האחרונה. לאחר עירוי דם וניתוח לב פתוח, הוטס בדחיפות במסוק לבית החולים תל השומר, הגיע ברגע האחרון, הרופאים הצליחו להצילו ממוות. שכב מספר חודשים בבית החולים תל השומר, עבר מספר ניתוחים קשים. שם הגיע למסקנה – אם קיבל את חייו במתנה, עליו להקדישם לפעילות ציבורית למען ארץ ישראל, והיא – התיישבות ביהודה ושומרון. לאחר מספר חודשים עבר להשתקמות במעלה החמישה.

י"ד בטבת – השתתף בהתכנסות של רבנים, פוליטיקאים צעירים של המפד"ל ונציגים מההתיישבות המתחדשת, שהתקיימה בביתו של הרב חיים דרוקמן במרכז שפירא. מטרת הכינוס היתה לכוון הנהגה תורנית-ישראלית שתאבק על שינוי כיוון בציבוריות הישראלית, ותפעל לרומם את רוח העם לאחר משבר מלחמת יום הכיפורים. וכן, הובעה דרישה להקמת ממשלת אחדות לאומית שתעמוד כנגד לחצים מדיניים. הוחלט – להקים תנועה אידיאולוגית נאמנה לארץ ישראל, התיישבות בכל מרחביה, והתנגדות להחזרת שטחים. נבחר לחבר וועד הפעולה. למחרת – קיבל טגדר ממזכירות כפר עציון, החל לנסוע ברחבי הארץ כדי לארגן גרעיני התיישבות ביהודה ושומרון. כמעט ולא היה יישוב שהוא לא היה שותף בהקמתו.

ט' בשבט – היה הבולט והדוחף בין מקימי 'גוש אמונים'. היה ממארגני כנס היסוד שלו, (כהמשך להתכנסות במרכז שפירא), הוא התקיים בחדר האוכל של קיבוצו, כפר עציון,

השתתפו בו כ-70 איש. היה המנחה ומהנאמים המרכזיים. הוחלט בו – להקים גוש חדש במפד"ל, כדי שיפעל למען התנחלות בארץ ישראל. על פי הצעת הרב יואל בן נון, ביקש מהציבור לבחור שם לגוף החדש. הצעתו של הרב חיים דרוקמן - 'אמונים' - התקבלה מיד, את השם 'גוש' נתנו אחרים).

ט"ו בשבט – כינוס נוסף התקיים בביתו של הרב יואל בן נון באלון שבות. יחד עם גרשון שפט נסח את מסמך היסוד, שנפתח במילים אלו: "גוש אמונים" קם מתוך מטרה ליצוק בשורה חדשה-ישנה בכלים ובדפוסים קיימים, כדי לשוב ולעורר מחדש להגשמה ציונית מלאה במעשה וברוח".

הוא אישית ראה ב'גוש אמונים' תנועה האמורה לפעול להגברת ההתיישבות, עלייה, חינוך, והרמת רוח האומה לאחר הדיכאון מהתוצאות המרות של מלחמת יום הכיפורים, (למעשה עיקר הפעילות היתה בהתיישבות). 'גוש אמונים' בהובלתו הזרים תעצומות נפש ו'גאות יחידה' לבני הציונות הדתית, שחשו לראשונה שהם מובילים מהלך חשוב למען המדינה, ולא נגזרים כבעבר אחרי מפלגות וארגונים לא דתיים.

יחד עם הרב משה לוינגר (ועוד) הנהיג את 'גוש אמונים' בהקמת ההתנחלויות, למרות שהיו ביניהם וויכוחים רבים. בהפגנות ובכנסים רבים ש'גוש אמונים' ארגן, (ובאירועים שונים), היה מהנאמים הבולטים. תמיד היה ממלכתי באומרו: "מלחמת אחים בין יהודים – לעולם לא!" לפני החלטות קשות התייעץ עם המנהיג הרוחני של התנועה, רבו ראש ישיבת 'מרכז הרב', הרב צבי יהודה קוק.

כ' באייר – עם תחילת המשא ומתן עם הסורים על 'הפרדת כוחות' ברמת הגולן לאחר מלחמת יום הכיפורים, אנשי 'גוש אמונים' הצטרפו להפגנות מול משרדה של ראש הממשלה, גולדה מאיר. כדי למנוע נסיגה מקוניטרה, נכנסה קבוצה של דתיים ולא דתיים מכל הארץ, ביניהם מאנשי 'גוש אמונים', לבונקר בתוך בית החולים הצבאי של קוניטרה בצלע גבעה בפרברי העיר (התיישבות זו נקראה ע"פ התרגום מערבית של קאנטיר – קשת). הגיע למקום בשבת הראשונה, היה ש"ץ בתפילת שחרית שרגשה את המתפללים. עודד וחזק את תלמידי ישיבת 'מרכז הרב' ששלח הרב צבי יהודה קוק כדי לחזק את האחיזה במקום (בזכותם מספר תילים חשובים מצפון לעיר נשארו בידי ישראל).

י"ד בסיון – הצליח לשכנע את שר הביטחון, שמעון פרס, (ממשלת יצחק רבין הושבעה יומיים קודם), לבוא לביתו של הרב צבי יהודה קוק, הגיע יחד אתו. לאחר שיחה ארוכה דרש הרב מהשר שיתיר לגרעין 'אלון מורה', (שהמתין במחולה והתעכב בשל פגישה זו ביום נוסף), להתיישב בשומרון, הוא סירב.

ט"ו סיון - השתתף יחד עם הרב צבי יהודה קוק בניסיון ההתנחלות הראשון של גרעין 'אלון מורה' ליד מחנה חורון, (סמוך לכפר חאורה מדרום מזרח לשכם). צה"ל פינה בכח את כל המתנחלים. הם היו האחרונים שפנו, (היה זה הניסיון הראשון להתנחל בשומרון. גרעין זה ינסה להתנחל עוד שבע פעמים, בפעם השמינית הוא יצליח, ראו להלן). גישתו היתה כל העת – להימנע ככל האפשר מעימות עם צה"ל.

ט' באייר תשל"ה, 1975 – על פי הצעתו (אותה הוא קיבל מרחל ינאית בן-צבי), החלו חברים מגוש אמונים לפעול, כמחנה עבודה, בסיוע לקבלן, זלמן בראשי, בגידור מחנה צה"ל בהר בעל חצור, (בסוף כל יום עבודה הם חזרו לירושלים). לאחר מספר חודשים, בתאריך זה, 20 גברים ונשים פלשו למחנה ירדני נטוש בעין יברוד הסמוך. באתו זמן היה בלשכת שר הביטחון, שמעון פרס, בקריה בתל-אביב, הצליח לשכנע אותו להשאיר אותם במקום הזה. לפנייה בטלפון של המושל הצבאי של רמאללה, שרצה לפנותם, אמר השר: "אל תעזרו להם ואל תפריעו להם", [עפרה] (הוא העניק את השם למקום הזה), היה היישוב הראשון שהוקם בבנימין].

נר שני של חנוכה תשל"ו, 1975 – אלפים השתתפו במבצע ההתנחלות השמיני של גרעין 'אלון מורה', בתחנת הרכבת העות'מאנית בסבסטיה, הממשלה רצתה לפנותם מיד.

ג' בטבת - לאחר 8 ימים של המתנה מותחת במקום, נפגש עם שר הביטחון שמעון פרס בלשכתו בתל אביב. השר הסכים לבסוף לפשרה – חברי הגרעין יעברו למחנה הצבאי בקדום (שם יקום לימים היישוב קדומים). כאשר חזר לסבסטיה התקיימה הצבעה במזכירות, הרוב קיבלו את דעתו שיש להסכים לפשרה זו. ההמון ששמע זאת, פרץ בריקודים ושירה אדירה, (התמונה בה הוא נראה עם הרב משה לוינגר נישאים על הכתפיים, נהיתה לסמל של ההתנחלויות). כך החל מפעל ההתנחלות בשומרון.

אדר א' - לקראת דיון מכריע בממשלה על עתיד ההתיישבות בשומרון, הכין יחד עם אורי אליצור ואברהם שבות את 'תכנית יש – תכנית אב להתיישבות רבתי ביהודה ושומרון'. היתה זו תכנית מפורטת של הקמת 60 יישובים (ושמותיהם) ביהודה ושומרון, בהם יהיו עשרות אלפי תושבים, הכנת תשתיות, כבישים ועוד. לרבים היא נראתה הזויה, והתקשורת לגלגה עליה (באותה העת היו ביהודה רק 4 יישובים!), לבסוף 90% ממנה יצאו לפועל.

כ"ב באב - נכנס עם קבוצת תלמידים מיישובת ההסדר ותושבים מקריית ארבע ללא אישור 'בית הדסה' בחברון, כדי להתפלל שם תפילת מנחה, וזאת במטרה לשקמו ולהתיישב במקום. המושל הצבאי של העיר הכריז על המקום כשטח צבאי סגור, ודרש מהם לפנות מיד את המקום. מאחר והם סרבו למלא את פקודתו, 18 מהם נעצרו ע"י המשטרה ונכלאו במשך תשעה ימים בכלא אשקלון. העביר שם שיעורים והנהיג בארוחות מעין טיש חסידי (נאסר עוד מספר פעמים).

ה' בתשרי תשל"ז, 1976 - קיבל את פניו של ראש הממשלה, יצחק רבין, שהגיע לביקור בכפר עציון. בנו בן ה-5, אמיתי, הגיש לו את זר הפרחים כנציג הקיבוץ. לפני שרבין קם ללכת אמר לו: "בכל יהודה ושומרון יש רק יהודים בודדים. אנו נושאים בידינו לפיד המקרין אור באזור, אך מסביב שרויה חשכה מוחלטת".

חנוכה - לראשונה יצא את הארץ. התכבד בהדלקת חנוכיה ענקית (עלה להדלקה באמצעות מנוף), בכיכר המרכזית בסן פרנסיסקו שבארצ"ב. הוא ריגש בדבריו את כל הקהל. בשבת בסעודה שלישית נאם בהתלהבות רבה בפני 700 אורחים על החובה לעלות לארץ.

ערב פסח - לקראת הבחירות לכנסת ה-9, יזם והשתתף עם חבריו ב'גוש אמונים' בפגישה בביתו של הרב צבי יהודה קוק עם תלמיד הרב, הרב חיים דרוקמן, במטרה לשכנעו להשתלב ברשימת המפד"ל לכנסת (כדי שיתגבר את הצד הימני של המפד"ל). לאחר שהרב שמע את שני הצדדים, הוא פסק שעל הרב דרוקמן להסכים להיות נציג התנועה ברשימת המפד"ל. (ואכן, בניגוד לרצונו בהיותו איש חינוך, הוא הוצב כמספר 2 ברשימת המפד"ל).

סיון - לראשונה נערכו בחירות לתפקיד יו"ר מזכירות 'גוש אמונים', זכה בתפקיד זה לאחר שקיבל 95% מהקולות.

כ"ב באלול תשל"ז, 1977 - בעצרת הודיה במלאת עשור לשיבה לכפר עציון, בה השתתפו ראש הממשלה, מנחם בגין, ואלפי אורחים, הקריא את 'תפילת אנשי ההר' אשר כתב, בה הוא ביקש מהקב"ה שלוש בקשות לעתיד: על תושבי כפר עציון, על ארץ ישראל ועל בניית בית המקדש.

מוצאי חג הסוכות תשל"ח, 1977 - באותה תקופה התארגנו שנים עשר גרעינים להתיישבות, שלא קיבלו אישור מהממשלה לעשות זאת. ראש הממשלה, מנחם בגין, הציע - שבכל חודש יעלו רק שני גרעינים להתיישבות, וזאת בתוך מחנות צבא כאזרחים בשרות צה"ל. מזכירות 'גוש אמונים' התכנסה לדיון חירום בהצעה זו. נאמן לעיקרון שליווה אותו בכל פעילותו ההתיישבותית - עדיף תמיד להגיע להבנות עם הממשלה ולא לפעול נגדה, הצליח לשכנע את חבריו לקבל הצעה זו.

תשל"ח, 1978 - היה חבר בצוות של מזכירות 'גוש אמונים', שהכין את 'תכנית אב להתיישבות ביהודה ושומרון'. היא כללה בפירוט רב: מגמות מנחות בתכנון, שלבי הגשמה ודרכי ביצוע של הקמת יישובים קהילתיים בהם יהיו מיליון תושבים תוך 25 שנים!

טבת – טס יחד עם צבי סלונים לסאן-פרנציסקו שבארה"ב בשליחות 'גוש אמונים'. כאשר נודע להם שראש הממשלה, מנחם בגין, נמצא בניו-יורק, בדרכו לשיחות השלום עם הנשיא קרטרי בושינגטון, עלו השניים על המטוס הראשון שהזדמן, במטרה להיפגש אתו ולהשפיע עליו שלא ימסור את יהודה ושומרון תמורת 'הסכם שלום' עם מצרים. לאחר מאמצים רבים, ללא תאום מראש, הם הצליחו להיפגש אתו בלילה בבית המלון 'וולדורף אסטוריה'. הפגישה היתה טעונה וסוערת, הוא לא השתכנע מדבריהם. בהמשך הם ביקרו במספר קהילות לצורכי הסברה ועידוד העלייה לארץ.

ל' בשבט – בכינוס של נציגי יישובי 'גוש אמונים', שהתקיים בגבעון שבבנימין, הוקמה מועצת יישובי 'גוש אמונים'. נבחר לעמוד בראש מחלקת ההתיישבות. לכשתקום תפקידה יהיה – לייצג את היישובים בכל המגעים עם הממשלה והמוסדות המיישבים, תחליט על הקמת יישובים חדשים, ותדאג להקמת קרן בנקאית שתטפל בכל הכספים המגיעים ליישובים. הציג בפני הנאספים את 'תכנית אב' להתיישבות ברחבי ארץ ישראל שנזכרה לעיל.

ט"ז באלול – ישראל ומצרים חתמו בארה"ב על 'הסכם קמפ-דייב' לשלום בין שתי המדינות, במסגרתו ישראל תיסוג מסיני, יעקרו כל היישובים בחבל ימית ובאופירה, ותוחל אוטונומיה פלסטינית ביהודה ושומרון. **למחרת בלילה –** השתתף בישיבה דחופה של ראשי 'גוש אמונים' בקדומים. לאחר דיון ארוך הוחלט – להרחיב את ההתיישבות ביהודה ובשומרון כתשובה ציונית הולמת להסכם מסוכן זה. היה ממובילי המחאה נגד פינוי חבל ימית.

כ"א בשבט תשל"ט, 1979 – הקים את 'אמנה-תנועת ההתיישבות של 'גוש אמונים' (הוא נתן לה את השם הזה). היא נוסדה במטרה ליישב את שטחי יהודה, שומרון, חבל עזה, הגולן, הגליל והנגב, ע"י הקמת התנחלויות חדשות ופיתוחן של ההתנחלויות הקיימות. כל העת הוא חשב שיש להקים גרעינים להתיישבות בכל מקום בארץ ישראל.

קיץ תש"ם, 1980 – נתמנה לרכז קרקעות' במועצה האזורית גוש עציון. טיפל יחד עם מנהלת המחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה, עו"ד פליאה אלבק, בגאולת קרקעות של יהודים ואדמות מדינה בגוש עציון, (על אדמות אלו יעלו על הקרקע היישובים בת עין וכרמי צור).

ט"ז בכסלו תשמ"א, 1980 – עם החלטות 'גוש אמונים', סייע לישראל הראל להקים את מועצת יש"ע (יהודה, שומרון ועזה), בה היו חברים ראשי הערים, המועצות המקומיות והאזרחיות הישראליות שבתחומי יהודה, שומרון ורצועת עזה, וכן מספר אישי ציבור. היא הוקמה במטרה לקדם את מפעל ההתיישבות, לייצג את האינטרסים של המתיישבים, ולקיים הסברה בישראל ובחו"ל בעד לגיטימיות המפעל וחשיבותו.

כ"ח בסיון תשמ"א, 1981 – [לאחר שהחליט להיכנס לפוליטיקה כדי לפעול נגד 'הסכם קמפ-דייב', פרש מהמפד"ל שהצביעה בעד הסכם זה, באומרו: "לא אני פורש מכם, אלא אתם פורשים ממני". על פי היתר מרבו, הרב צבי יהודה קוק, החל לפעול במסגרת מפלגת 'התחיה' (שהוקמה ע"י פורשים מהליכוד מאותה סיבה. הוא זה שנתן לה את השם הזה), בה פעלו יחדיו דתיים ולא דתיים. הוצב במקום השלישי ברשימה לכנסת].

בבחירות לכנסת ה-10 מפלגת 'התחיה' קיבלה שלושה מנדטים. נבחר לראשונה לכנסת, נקרא: 'ח"כ המתנחל הראשון'. היה חבר בוועדת החינוך והתרבות.

כ"ד בכסלו תשמ"ב, 1981 – אספת החברים בכפר עציון אישרה לו לעבור עם משפחתו לימית. שם פעל לסכל את תוכנית הנסיגה מחבל ימית במסגרת 'התנועה לעצירת הנסיגה בסיני', וזאת, בנוסף להיותו חבר כנסת.

כאשר ימית הייתה במצור, הוא היה המנהיג – שלח קבוצות למשימות שונות, ונתן הנחיות לחיזוק העיר. עודד את הרבים שהגיעו לעיר שלא להתייאש ולהמשיך להתפלל עד הרגע האחרון.

ג' באייר – הושלמה הנסיגה הישראלית מסיני. בעת הפינוי מביתו בימית, נשכב על הריצפה, שני חיילים גררו אותו החוצה לעיני שבעת ילדיו, הושכב בתוך האוטובוס. היה בין 50

האחרונים שהצבא אישר להם להישאר בעיר בשבת האחרונה. היה מהאחרונים שנטשו אותה.

התמנה למזכיר הוועדה לענייני התיישבות בראשה עמד יו"ר התחיה פרופ' יובל נאמן, חולל מהפכה בהתיישבות, סייע בהקמת ישובים למפונים מסיני ולהתיישבות ביהודה ושומרון.

היה בין מקימי 'נוער אמונים' – ארגון נוער אידיאליסטי שהיה מוכן להעמיק בתורת ארץ ישראל, ולהקדיש מעתותיו לפעילות ציבוריות.

ר"ח אדר ב' תשד"ם, 1984 – בן 40, פרש ממפלגת 'התחיה', כי התאכזב ממימוש סיסמת המפלגה, 'הולכים יחד'. באופן חריג ולא מקובל אצל פוליטיקאים, התפטר מהכנסת בנימוק שהמנדט אינו שלו אלא של המפלגה. דבר זה היה למופת, והתקבל בהערכה רבה גם בין מתנגדיו.

כ"ה בניסן – היה בהלם כאשר שמע לראשונה על מעצרו של 30 מאנשי ההתיישבות ביהודה, שומרון ורמת הגולן, חלק מהם היו חבריו הטובים, (הם נקראו 'המחתרת היהודית' לאחר שביצעו פעולות טרור נגד פלסטינים). מרוב זעזוע הסתגר בביתו יומיים. יצא בגלוי נגד מעשיהם המערערים את כל מפעל ההתיישבות, (היו שהצדיקו את מעשיהם).

אייר – לקראת הבחירות לכנסת ה-11 חברי מצ"ד (מחנה הציונות הדתית, בראשות הרב חיים דרוקמן) פרשו מהמפד"ל על רקע תמיכתה בפינוי חבל ימית. הצטרף לסיעת זו, היה בין מקימי סיעת 'מורשה' (מצ"ד חברה לסיעת פועלי אגודת ישראל), הוצב במקום הרביעי.

כ"ג בתמוז – בבחירות אלו 'מורשה' קיבלה רק שני מנדטים, לכן הוא לא נבחר לכנסת. חזר לקיבוצו, עבד כרתך במפעל 'אמגזית' של הקיבוץ. הקליט את עצמו קורא בספרי נביאים ראשונים, שמע את ההקלטה באוזניות במשך העבודה. את החידושים שהתחדשו לו, כתב במחברת בשם 'אתה זוכר את כל המפעל'.

חשוון תשמ"ה, 1984 – על פי בקשת הקיבוץ הדתי, אספת החברים בכפר עציון אישרה לו ללמד יום אחד בשבוע ב'ישיבת הקיבוץ הדתי' בעין צורים.

ל' בניסן – במרכז המפד"ל התקיימו בחירות פנימיות לרשימת לכנסת, כנציג סיעת מצ"ד (ששבה למפד"ל), הוצב במקום השלישי.

אייר – אספת החברים בכפר עציון אישרה לו ללמד ב'ישיבת הקיבוץ הדתי' במשרה מלאה כר"מ. הוא לימד בכל יום שיעור בגמרא, וכן חומש בראשית בעיון רב כמו שלומדים סוגייה בגמרא.

תשמ"ו, 1986 – הצטרף ל'הגות' – חוג רעיוני של רבנים ואנשי אקדמיה, שנועד לגבש דעות וכיוונים להתמודדות עם סוגיות דת ומדינה. היה בין החותמים על המסמך הראשון שלו, שקרא להפסקת החקיקה הדתית ולחידוש ההסכמה בין דתיים לחילוניים.

כ"ו בכסלו תשמ"ז, 1986 – יזם עצרת אחדות גדולה ומרשימה, 'אור ודרור' (את השם הזה הוא נתן), במטרה להזדהות עם יהודי ברית המועצות, ולקרוא לשלטונות שם "שלח את עמי", היא התקיימה בתיאטרון ירושלים. הוא הנחה את העצרת כנציג הקיבוץ הדתי יחד עם נציג השומר הצעיר. השתתפו בה ראש הממשלה יצחק שמיר, ממלא מקומו ושר החוץ שמעון פרס, הראשון לציון הרב הראשי לישראל הרב מרדכי אליהו, נציגים מכל תנועות ההתיישבות והקיבוצים, ואסירי ציון.

סייע רבות לעולי ברית המועצות שהחלו לעלות אט אט לארץ, בעיקר בקליטה הרוחנית שלהם וקרובם למורשת היהדות. דאג שצעירי הציונות הדתית יעזרו בקליטת גלי העלייה הגדולים עם פתיחת 'מסך הברזל'. הוא יזם הוצאת ספרי יהדות ואמונה בשפה הרוסית, וכן הגדה של פסח ומחזורים לימים הנוראים בתרגום לרוסית.

כ"א בחשוון תשמ"ט, 1988 – בבחירות לכנסת ה-12 המפד"ל קיבלה חמישה מנדטים, חזר לכנסת. היה חבר בוועדת החינוך והתרבות ובוועדת החוץ והביטחון.

חול המועד סוכות תש"ן, 1989 – (ייסד את עמותת 'מעגלי אורות', כדי לעשות מהפיכה בתחום התרבות, החינוך וההתיישבות). יחד עם הרב בני אלון ועמותה זו, הקים את ישיבת ההסדר 'בית אורות' על הר הזיתים, (בבית שנרכש מערבים בלב שכונה ערבית עוינת ע"י הנדבן אריון מוסקוביץ' מארה"ב). וזאת, כהנצחה למפקדו הנערץ בצנחנים, רב סרן גיורא אשכנזי, שנהרג סמוך למקום זה במלחמת ששת הימים.

המונים השתתפו בטקס רב רושם של חנוכת הבית, בו נכחו ראש הממשלה, יצחק שמיר ורעייתו של גיורא אשכנזי. לימד בישיבה והשתתף בסדרים כתלמיד מן המניין. החל לפעול להקמת שכונה יהודית במקום. שם קבע את לשכתו כחבר כנסת.

העמותה קנתה את 'ספריית בית אל', ליווה מקרוב את הופעתו של כל ספר. ביוזמתו היא קנתה גם את העיתון לילדים הדתי 'אותיות' שהיה במשבר. קיבל את האחריות על עמותת 'מחניים' שהוקמה ע"י עולי ברית המועצות ברוח הציונות הדתית וסייעה בקליטתם. טס לבלגיה כדי להתרים יהודים עשירים למען עמותה זו. (בעת הצורך טס גם לצרפת, ארה"ב, פנמה, ברזיל, הונג קונג ותאילנד, כדי לאסוף כספים עבור עמותות ומוסדות שעמד בראשם). בכל מקום התקבל בערכה רבה.

יזם את הקמת ישיבת 'שלום על ישראל' בתוך בית הכנסת העתיק ביריחו.

כ"ד בסיון תשנ"ב, 1992 – לקראת הבחירות לכנסת ה-13, הוצב במקום החמישי ברשימת המפד"ל. בבחירות היא קיבלה שישה מנדטים, המשיך להיות חבר כנסת. היה שותף לניסיון לצרף את המפד"ל לממשלת השמאל שיצחק רבין עמד להקים, אך הדבר לא צלח, והיא נשארה יחד עם הליכוד באופוזיציה [אמר: "אמשיך להתפלל (ב'תפילה לשלום המדינה') בעד הממשלה הזאת שריה ויועציה"]. היה חבר בוועדת הכלכלה ובוועדת העלייה והקליטה.

במהלך מערכת הבחירות, כשאנשים בליכוד ביקשו להציג את יצחק רבין כשיכור, הוא מחה על כך בפומבי. באותו הלילה, רבין התקשר אליו והודה לו על דבריו, והוסיף: "חנן, לא אשכח לך אף פעם את הדברים שאמרת, שהיו דברים כנים. אני רוצה להבטיח לך שדלתי תהיה פתוחה בפניך, ואם תחוש שאתה זקוק לדבר מה, תמיד תמצא אוזן קשבת". נוצר ביניהם קשר מיוחד.

כ"ו בסיון תשנ"ג, 1993 – נשיא המדינה עזר ויצמן, חודש לאחר בחירתו, הגיע לביקור בכפר עציון ובישיבת 'הר עציון' שבאלון שבות. בנאומו בישיבה, כאחד ממייסדה, ציין כי הישיבה שואפת להיות 'אנדרטה חיה ונושמת' לזכר נופלי גוש עציון במלחמת השחרור, והדגיש את מחויבותה להפרחת האזור המתחדש. הוא ניצל את הבמה כדי להביע בפניו דאגה מהתהליכים המדיניים המסוכנים שהתרחשו באותה תקופה (שיחות עם הפלסטינים על 'הסכם אוסלו' והחשש לגורל ההתיישבות ביהודה ושומרון). הוא קרא לו להיות כחישוק מלכד שישמור על מפעל ההתיישבות ועל הביטחון באזור.

כ"ז באלול – בטקס בבית הלבן בווינגטון, חתם ראש הממשלה, יצחק רבין, על 'הסכם אוסלו' בין ישראל ואש"ף, לפיו – תקום רשות פלסטינית, ויחול שלטון עצמי פלסטיני בחלקים ביהודה, שומרון ועזה. מיד התריע על הסכנות שיש בהסכם זה, ופעל רבות לסכלו.

פורים תשנ"ד, 1994 – בן 50, לאחר שד"ר ברוך גולדשטיין רצח 29 ערבים במערת המכפלה, הגיע לישיבת חרום של ראשי היישוב היהודי בבניין המועצה המקומית בקריית ארבע. בהיכנסו, כדי לעודד את המתכנסים ההמומים מהרצח, ברך את הנוכחים באופן טבעי בברכת "פורים שמח", ומיד הביע זעם ותימהון על הרצח. בכתבה ששודרה באותו ערב בטלוויזיה בערוץ השני, נראו רק אותן עשרים שניות בהן הוא ברך "פורים שמח". המסר השקרי היה ברור: חנן פורת שמח על הטבח. דבר זה פגע מאוד בשמו הטוב ובמוסריותו, (הוא לא סלח לכתבת שעשתה זאת עד יומו האחרון).

כ"ג באייר – על פי 'הסכם אוסלו' נחתם בקהיר הסכם הנסיגה הראשון, 'הסכם עזה-יריחו'. ניסה להשאיר בשליטה ישראלית את בית הכנסת 'שלום על ישראל' ביריחו ואת הישיבה

שהקים במקום, נכשל בכך. הישיבה המשיכה לפעול תחת שליטת הרשות הפלסטינית. כאשר השטח נמסר לפלסטינים היא עברה למבואות יריחו.

י"ט בחשוון תשנ"ה, 1994 – מצפון לאילת נחתם הסכם שלום עם ירדן. בהצבעה בכנסת ערב החתימה על ההסכם, נמנע יחד עם חברי סיעת המפד"ל. בנאומו בכנסת נימק צעד זה.

ח' סיון – ביוזמתו ישיבת 'נחמת רחל' החלה לפעול בצורה סדירה במתחם קבר רחל, כדי לקבוע נוכחות יהודית קבועה במקום. בישיבה למדו 10 תלמידים מישיבת 'מרכז הרב' שגרו בנוקדים.

באופן קבוע נהג לעצור בקבר רחל כדי להתפלל במקום.

קיץ – במשך המשא ומתן עם הפלסטינים על 'הסכם אוסלו ב', (הוא עסק בהקמת ממשל עצמי זמני פלסטיני, לאחר חלוקת יהודה ושומרון לאזורים A, B ו-C). חידש את מאבקו (כמו לפני הסכם אוסלו א' – אז הוא נכשל), להביא את ההסכם למשאל עם. לאחר שלא הורשה לקיים על כך דיון בכנסת, פתח בשביתת שבת מול לשכת יו"ר הכנסת, פרופסור שבח ויס. 74% מהציבור תמך בו. בדיון שהתקיים לבסוף, הכנסת דחתה את הצעתו.

כ"ו בתמוז – כאשר נודע לו שעל פי 'הסכם אוסלו ב' קבר רחל נמסר לפלסטינים, מיד ביקש להיפגש עם ראש הממשלה, יצחק רבין, הוא נענה לו (היה להם קשר מיוחד). נכנס ללשכתו עם צילום אוויר גדול של מתחם קבר רחל יחד עם ח"כ הרב מנחם פרוש מאגודת ישראל. הם הצליחו לשכנע אותו להשאיר את קבר רחל בשליטה ישראלית. ביום זה שר החוץ שמעון פרס הודיע על כך רשמית מעל בימת הכנסת.

מוצאי שבת, אור לי"ב בחשוון תשנ"ו, 1995 – היה בדרכו לקבר רחל (י"א בחשוון, יום פטירתה, חל בשבת). בדרך שמע ברדיו שראש הממשלה, יצחק רבין, נרצח בסיום עצרת גדולה בכיכר מלכי ישראל בתל-אביב. הביע זעזוע ותדהמה.

כ"ז בכסלו – פתח בשביתת יחיד מול בניין הממשל הצבאי בבית לחם, כמחאה על מסירת העיר לרשות הפלסטינית.

כ"ט בכסלו – השתתף בטקס 'קריעת הבגד' בקבר רחל, כאות אבל על מסירת העיר לפלסטינים.

בהפגנות המשיך לנסוע בכביש הישן שעבר ליד קבר רחל. יום אחד עצר אותו שוטר פלסטיני, הוציאו מהרכב והיכה אותו, כמה מצלעותיו נשברו.

י"ב בסיון – לקראת הבחירות לכנסת ה-14 הוצב במקום השישי ברשימת המפד"ל. בבחירות היא קיבלה תשעה מנדטים. התמנה ליו"ר הסיעה והיה חבר בוועדת העלייה והקליטה ובוועדת החוץ והביטחון. פעל רבות למען העולים מברית המועצות, וכן למען קליטת העולים מאתיופיה, בין השאר בהכנסת נערי העדה למוסדות דתיים.

י"ג בתשרי תשנ"ז, 1997 – לאחר פתיחת 'מנהרת הכותל' (מתחת לכותל המערבי) בה ביקר ראש הממשלה, בנימין נתניהו, פרצו קרבות בין צה"ל לכוחות הפלסטינים. בזמן הקרבות מאות שוטרים פלסטינים שמו מצור על קבר יוסף בו התבצרו 4 חיילי צה"ל. ראש הממשלה, שהיה בחוץ לארץ, אישר לפנות את המקום. הגיע מיד ללשכת מנכ"ל משרד ראש הממשלה, במאמץ לשכנעו שלא לפנות את הקבר, (לבסוף, המקום נותר בידי צה"ל בזכות נחישותו של אלוף פיקוד המרכז, עוזי דיין).

כ"ה באדר ב' א' ניסן – טס לאדיס אבבה בירת אתיופיה, כדי לבקר במחנה בו שכנו שלושת אלפים בני קהילת 'ביתא ישראל'. לאחר שהכין דו"ח מרגש על המסירות הרבה של קהילה זו ליהדות, הממשלה החליטה להעלותם לארץ.

עמד בראש המאבק הציבורי, שנמשך מספר שנים, למען העלאתם לארץ של בני הפלשמורה (צאצאי 'ביתא ישראל' שהתנצרו), גירום וקליטתם בארץ, למרות התנגדות הסוכנות היהודית ומשרד החוץ [בי"ב בתשרי תשנ"ב, 1991, הודיע ראש הממשלה, יצחק שמיר, שהוא מאמץ

את מסקנות 'ועדת רובינשטיין', שהחליטה להסדיר את חזרתם ליהדות של המתנצרים באתיופיה. בכך היתה לו סגירת מעגל. בתשנ"א, 1991, בעת 'מבצע שלמה', (בתוך 36 שעות הוטסו לישראל 14,310 יהודים מאתיופיה), התקשר בשבת לראש הממשלה, יצחק שמיר, וביקש ממנו שייתן הוראה לעלות למטוסים גם את 2,800 בני הפלשמורה, הוא סירב.]

כ"ב בטבת תשנ"ח, 1998 – נפטר מנהיג המפד"ל סגן ראש הממשלה ושר החינוך, זבולון המר. עקב כך, התחוללו שינויים משמעותיים בתפקידים של חברי הסיעה בכנסת. התמנה ליו"ר וועדת החוקה, חוק ומשפט. טיפל בסוגיות חברתיות, סייע לחיילים שסבלו מבעיות אישיות, ופעל לקדם שירות של חובשי כיפה בגלי צה"ל.

כ"ה באדר – הגיש בכנסת הצעת חוק – כל שינוי במעמד השטחים שכבשה ישראל במלחמת ששת הימים יובא ע"י הממשלה להכרעת העם במשאל עם ובכנסת (היא לא התקבלה).

בכנסת התקבל 'חוק יום ירושלים', שחוקק יחד עם ח"כ מוטה גור מהעבודה (מפקד החטיבה שלו במלחמת ששת הימים ששחררה את ירושלים העתיקה), לפיו – יום כ"ח באייר יהיה חג לאומי, בו יכול כל עובד לבחור לצאת לחופשה.

במשך השנים חוקק 5 חוקים: 1. 'חוק חובת דיווח על עבירה בקטין או בחסר ישע' (יחד עם ח"כ דדי צוקר ממרץ), ל' בחשון תש"ן. 2. 'חוק זכויות החרש' (יחד עם ח"כ אמנון רובינשטיין משינוי), כ"ט באדר א' תשנ"ב. 3. 'חוק לא תעמוד על דם רעך' - חובה על אדם להושיט עזרה לאדם אחר הנתון בסכנה חמורה ומיידית לחייו או לשלמות גופו או לבריאותו, כ"ח בסיון תשנ"ח. נחשב לגולת הכותרת של פעילותו התחוקתית (זהו החוק היחיד בכנסת ששמו הוא ציטוט מהתורה!). 4. חוק איסור פרסום שירותי זנות בעיתונות, תשנ"ח. 5. 'חוק יום ירושלים', כנ"ל.

אלול - הקים את המכינה הקדם צבאית, 'אלישע', ששכנה במשך שנה בקיבוץ נערן בבקעת הירדן, (משם היא עברה ליישוב צופית ליד נווה צוף).

ג' בחשון תשנ"ט, 1998 – באחוזת וא"י פלנטיישן בארה"ב נחתם הסכם לביצוע שתי הפעילות הראשונות של 'הסכם אוסלו', שקבע כי 13% משטח יהודה ושומרון יימסרו לשליטה פלסטינית. החל מיד לפעול לסיכול הסכם זה ע"י הפלת הממשלה והקדמת הבחירות, ואכן הן הוקדמו. הואשם שהוא גרם לכך, דבר שלא היה נכון. כיו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט הצליח לעצור את קידום החוק לפיזור הכנסת, לאחר ששמע מראש הממשלה, בנימין נתניהו, שהוא לא מתכוון לבצע את השלבים הבאים בנסיגה. לבסוף ראש הממשלה, בגלל פוליטיקה פנימית בליכוד ובקואליציה, הוא זה שהחליט להקדים את הבחירות.

ה' באדר – התלבט קשות אם להשתתף בבחירות הפנימיות במרכז המפד"ל לקראת הבחירות לכנסת ה-15. לאחר לחץ של חברים ורבנים הסכים לעשות זאת. נדחק מהמקום השישי למקום ה-11 ברשימה.

ט"ז באדר – בעקבות החתימה על 'הסכם ווא"י פלנטיישן' והיחס אליו במפד"ל, הודיע יחד עם חברו צבי הנדל על פרישה מהמפלגה, ועל הקמת סיעה עצמאית בשם 'אמונים'. שם הסיעה שונה ל'תקומה', הוא עמד בראשה.

כ"ו באדר – מפלגות הימין, 'תקומה' ו'מולדת', התאחדו למפלגה אחת בשם 'האיחוד הלאומי'. הוצב במקום השלישי.

ב' בסיון – בבחירות לכנסת ה-15 'האיחוד הלאומי' קיבל ארבעה מנדטים, חזר להיות חבר כנסת.

הקים את תנועת 'אורות' במטרה לחנך לאהבת העם, הארץ והתורה על פי תורת הראי"ה קוק, על פי בקשתו נחי (נחמן) אייל עמד בראשה. ערך מדי שבוע את העלון לפרשת השבוע, בשם 'מעט מן האור', שנועד להנגיש את פרשת השבוע גם לציבור הלא דתי. בטור הראשי, נתן הסבר מקורי, בדרכי הייחודית, כיצד המסרים בפרשה מתקשרים לחיים המודרניים, תוך

שילוב שירים עבריים. בעלון זה הוא פרסם 5 שירים תחת שם העט "גיא בן אצל", (את עובדת היותו מחברם הוא גילה לבני משפחתו רק סמוך למותו).

י' בחשון תש"ס, 1999 – התפטר סופית מהכנסת כדי להכניס את חברו צבי הנדל, בפעם השנייה הוא ויתר על כהונת חבר כנסת מסיבות מצפוניות.

היה חבר כנסת במשך 13 שנה. כיהן בחמש סיעות – מפד"ל, מצ"ד, התחיה, תקומה והאיחוד הלאומי. כמנהיג ציבור ישר דרך, זכה להערכה רבה בקרב שרים וחברי כנסת, גם בין מתנגדיו. פעל רבות בעזרה לכלל ולפרט.

שבט – עמותת 'אורות חסד' שהקים החלה לפעול. היא חילקה מדי שבוע 1,200 סלי מזון לנזקקים, בעיקר לפני ראש השנה ופסח, לעיתים הצטרף לאריזת החבילות. לקראת החורף היא חילקה שמיכות ותנורי חימום במסגרת מבצע 'חורף חם'. לפני תחילת שנת הלימודים נמסרו תיקי בית ספר ומכשירי כתיבה לילדים מעוטי יכולת. היא דאגה גם לפעילויות לילדים ונופש לאימהות ברוכות ילדים. הוא הסתייע בפעילות הגדולה הזו ב'קרן מורשת' (בראשות הראשון לציון הרב מרדכי אליהו), שתמכה בעשרות גרעינים תורניים שפעלו במעל 40 אזורי מצוקה ברחבי הארץ. ביוזמתו העמותה הגיעה להסדר עם צה"ל, לפיו יועברו אליה עודפי המזון מבסיסי הצבא. יותר מ-1,500 ארוחות חמות חולקו מדי יום בעקבות הסדר זה.

באמצעות קרן כספים מיוחדת, שנקראה 'קרן הצדקה של חנן פורת' (התבססה על השכר שקיבל על שיעורים והרצאות שהעביר), סייע לנזקקים באופן אישי. הקרן נוהלה ע"י נחאי אייל במסירות רבה על פי הנחיותיו המדויקות.

דאג לאלו שהיו להם מניעות ועיכובים במציאת זיווג. היו כאלה שהוביל אותם עד החופה.

תמך בכולל ובמכון 'אורות הירושלמי', הוקם ביוזמת רבה הראשי של חיפה, הרב שאר ישוב כהן, והרב אברהם בלס, החל את פעילותו ב'בית אריאל' בירושלים.

תשס"ב, 2002 – יחד עם ח"כ הרב בני אלון ועמותת 'בני רחל' ובסיוע תורמים מחו"ל, נרכשו בצמוד לקבר רחל דירת מגורים, מחסנים, מתחם מסחרי של 9 חנויות ומגרש ריק בן 1.1 דונם. בזכותם כל זה נכלל בתוך החומה שהקיפה את קבר רחל (היא נבנתה באותה שנה לאחר פרוץ האינתיפאדה השנייה).

ביוזמתם הוקמה במקום הזה ישיבה גבוהה, 'בני רחל', וזאת בשל הצורך בנוכחות יהודית קבועה ולימוד תורה במקום.

כ"ג בכסלו תשס"ד, 2003 – בן 60, בנאום שנשא ב'כנס הרצליה" במרכז הבינתחומי בהרצליה, הודיע ראש הממשלה, אריאל שרון, במפתיע, על 'תוכנית ההתנתקות' (מהלך חד-צדדי של נסיגה מרצועת עזה ומארבעה יישובים בצפון השומרון). פעל רבות לסכל תוכנית זו, היה ממובילי המחאה נגדה. קבע את הסיסמה "יש לנו אהבה והיא תנצח". יחד עם מועצת גוש קטיף ומועצת יש"ע, גיבש תכנית אלטרנטיבית לתוכניתו של שרון, נקראה 'תוכנית שתי האצבעות', שמטרתה היתה לבסס את הביטחון וההתיישבות בחבל עזה זה לצד זה.

כ"ח בניסן – התפרסמה 'תפילה לשלום ההתיישבות' בגוש קטיף שחיבר, גדולי רבני הציונות הדתית ביקשו מהציבור לאומרה בבית הכנסת לאחר הקריאה בתורה ובמעמדים ציבוריים. הוא הסביר, שהתפילה נועדה לגרום לציבור להבין שהמאבק על ההתיישבות בארץ אינו רק מאבק מדיני-ביטחוני, אלא בעיקר מאבק רוחני על קודשי האומה ויסודות אמונתה.

ל' בסיון תשס"ה, 2005 – הוקמה קרן 'מאמין וזורע', היא נתנה עזרה כספית לחקלאי גוש קטיף, שהתלבטו אם להשקיע כסף בהכנת העונה הבאה בשל 'תוכנית ההתנתקות'. הציבור נקרא לתרום, תוך הבטחה שאם לא יהיה גרוש הכסף יוחזר לבעליו, (כך נאספו למעלה מ-10 מיליון שקלים). היה הרוח החיה בהפעלתה, חתם על תעודת הוקרה לתורמים כיו"ר צוות ההיגוי.

י"א בתמוז – השתתף ביום ב' בערב בעצרת המחאה הגדולה בנתיבות נגד ההתנתקות מגוש קטיף ובצעדה הלילית לחניון ליד כפר מימון, ולמחרת בכניסה יחד עם עשרות האלפים למושב. היה בין המנהיגים הבולטים שם, העביר שיעורים ועודד את המפגינים. ביום ד' לאחר שהייה ארוכה, עייפות ואי יכולת לפרוץ את גדרות המושב כדי לצעוד לגוש קטיף, ראשי מועצת יש"ע קיבלו את הצעתו – להודיע לציבור על המשך הצעדה בערב. היה במרכז שורות הרבנים שהובילו את מצעד האלפים לכיוון השער המערבי של המושב ולאורך הגדרות, (לבסוף הוחלט, לאכזבת רבים, לפזר את הפגנת ההמונים כדי למנוע מלחמת אחים).

ט' באב – לקראת תחילת עקירת גוש קטיף, הגיע לעודד את המתיישבים. השתתף בבית הכנסת האשכנזי בנווה דקלים באמירת הקינות, ולאחריו בשירה המרגשת 'יבנה בית המקדש', שנמשכה כחצי שעה. כאות אבל התגלח רק בערב ראש השנה, (נשא על ידו את הצמיד הכתום, סמל המאבק, עד סוף ימיו).

י"ב באב – בעת עקירת נווה דקלים היה בבית הכנסת הספרדי, שם התמקמו אלפי בני נוער. לפני שהחל פינויים, נאם בפניהם בהתרגשות רבה, באומרו: "רחל מבכה על בניה". היה בין האחרונים שיצאו מבית הכנסת, נגרר בידי השוטרים.

י"ז באב – השתתף בטקס הפרידה מהיישוב האחרון בגוש קטיף – נצרים. לאחר הרב חיים דרוקמן נשא דברי פרידה נרגשים. המתיישבים וידידים רבים יצאו מבית הכנסת בשירה, נשא ספר תורה. ניכר על פניו כאב עצום על קריסת אחד ממפעלי חייו – בניית גוש קטיף.

כ"א באב – פעל יחד עם אישי ציבור נוספים, למנוע מצה"ל להרוס את בתי הכנסת ביישובים החרבים ברצועת עזה, ובכך למנוע חילול השם. נפגש עם נשיא בית המשפט העליון, אהרון ברק. בהתרגשות רבה ניסה לשכנעו לקבל את העתירה לבג"ץ נגד הריסת בתי הכנסת שנשארו שלמים כפי שהחליטה הממשלה. ואכן, בית המשפט העליון פנה לממשלה בבקשה שתפעל בקרב גורמים בין-לאומיים לשמור על בתי הכנסת, (הערבים שרפו את בתי הכנסת מיד עם עזיבת צה"ל את רצועת עזה).

ד' באלול – לאחר קבלת היתר משר הביטחון שאול מופז, יזם את התפילה האחרונה בגוש קטיף, לצורך זה ארגן אוטובוס בו נסעו מגורשים, רבנים ואישי ציבור. תפילה מנחה שהתקיימה בבית הכנסת האשכנזי בנווה דקלים שהיה ריק לגמרי, היתה מרגשת וכואבת מאוד.

ג' בשבט תשס"ו, 2006 – בעקבות עתירה לבג"ץ של תנועת שלום עכשיו, הוצא צו שחייב להרוס 9 בתים ביישוב עמונה (מעל עפרה). יום לפני הפינוי הוא ביקש להיפגש עם היועץ המשפטי לממשלה, מני מזוז, משלא הצליח לתאם פגישה, הגיע ונכנס ללשכתו ללא תאום. במכתב שכתב לפי בקשת היועץ, התחייב בשם מועצת יש"ע שהיא תדאג להעברת הבתים לעפרה, כך יימנע עימות מסוכן עם כוחות הביטחון. הצליח לשכנעו, אך מ"מ ראש הממשלה, אהוד אולמרט, סירב לכך. ב3:30 בלילה הגיע יחד עם ראשי המועצה לביתו של השופט התורן, אליקים רובינשטיין, הוא הוציא צו זמני לעצירת העקירה עד 8:00 בבוקר. הבקשה נדחתה ברוב קולות, (אלפי חיילים ושוטרים עלו לעמונה, פינו את המתיישבים ובני נוער רבים בכוח רב, והרסו את היישוב).

בשנים הבאות – עסק רבות בפעילות תורנית. הוא העביר שיעורים קבועים במקומות רבים: ישיבת 'הר עציון' ומכללת הרצוג שלידה, ישיבת 'בית אורות', ישיבת 'ברכת משה' במעלה אדומים, ישיבת 'אור עציון', ישיבת 'הכותל', כולל 'בית הבחירה' בכרמי צור, בית הרב קוק, מכון מאיר, 'מדרשת הרובע' לבנות ומתנ"ס קריית ארבע. כמו כן, התבקש להעביר שיעורים בכל רחבי הארץ. שיעוריו ריתקו קהל רב.

תשס"ז, 2007 – החל לערוך את סדרת ספריו 'מעט מן האור' על חמשה חומשי תורה, שהתבססו על מה שכתב בגיליונות פרשת השבוע שנקראו באותו השם.

סיון – היה מעורב בבנייתה מחדש של מועצת יש"ע. היה שותף בניסוח מסמך עקרונות למועצה שהיתה אמורה להציג חזות של שינוי והתרעננות. הוא צורף למועצה, (היא התקשתה להשתקם מבחינה ציבורית).

קיץ תשס"ח, 2008 – לאחר שנודע לו, שעל פי הערכת מצב ביטחוני בעבר, לא ניתן להגיע באופן חופשי לקבר רחל, בשל השינוי במבנה הקבר והקפתו בחומה, החל לפעול אצל גורמים שונים כדי לשנות מצב עגום זה, (כולל הפגנה בצומת ליד הקבר). הצליח במאבקו, לאחר ראש השנה קבר רחל נפתח לגישה חופשית לאורך כל היממה.

תשס"ט, 2009 – יחד עם הרב של תקוע, הרב מנחם פרומן, הקים את 'תנועת ירשולם' במטרה לקיים מפגשים אישיים בין יהודים וערבים ביהודה ושומרון.

פסח – לקראת החג הדפיס 'הגדה של פסח' ייחודית, בשם 'אור ודרור', בה שילב שירים של המשוררים הלאומיים עם הטקסט המקורי, והראה את הקשר בין מהות יציאת מצרים לנושאים אקטואליים בימינו.

תש"ע, 2010 – עם התחלת השידורים בתחנת הרדיו 'גלי ישראל', החל להגיש בה תוכנית קבועה.

ח' בכסלו תש"ע, 2009 – הקבינט המדיני-ביטחוני בממשלת בנימין נתניהו, החליטה להיענות לדרישת נשיא ארה"ב, ברק אובמה, והאו"ם, להקפיא את הבנייה ביהודה ושומרון למשך 10 חודשים, כדי לאפשר את חידוש השיחות עם ההנהגה הפלסטינית. פעל מיד להמשך הבנייה. כאשר פקחי המנהל האזרחי הגיעו לכפר עציון, ובידם צו להחרמת הטרקטורים של הקבלן שהחל בבניית 50 דירות חדשות בקיבוץ, כעס עליהם מאוד. לאחר שיחת טלפון עם עוזר שר הביטחון לענייני התיישבות, הצליח למנוע את ההחרמה והוצאת צו הקפאה. כמחאה על ההקפאה, סירב להשתתף בט' בשבט, בטקס בו ראש הממשלה נטע עץ בכפר עציון.

פורים – בראשו התגלה גידול סרטני שלא ניתן לריפוי, הוא קיבל זאת בגבורה ובאמונה גדולה בגזירת הקב"ה. מצבו הבריאותי הלך והדרדר, כלפי חוץ שידר חוזק ואמונה. לא פחד מהמוות. הוא קשר בין מחלתו לבין ההתנתקות מגוש קטיף והקפאת הבנייה ביהודה ושומרון. למרות מחלתו המשיך לקיים בביתו את החוג במסילת ישרים (השיעורים התפרסמו בספרו 'אהב טהר לב').

ט"ו באלול – ב'בית מורשת בגין' בירושלים התקיים, ללא ידיעתו, ערב מרגש לכבודו, שנקרא 'נפשי תקשיב שירו'. ללא הכנה, הוא נשא נאום בנושא שירת הרב קוק. היה זה אחד האירועים הציבוריים האחרונים שהוא עמד על רגליו.

כ"ו בשבט תשע"א, 2011 – השתתף בישיבת 'בית אורות' בטקס הנחת אבן הפינה לשכונה חדשה במקום (פעל רבות להקמתה). נשא נאום קצר ומרגש.

כ"א באדר ב' – השתתף בכנס מורי החמ"ד שהתקיים בבנייני האומה בירושלים. עם כניסתו לאולם, הוא התקבל במחיאות כפים סוערות ע"י אלפי אנשי החינוך. במאמץ רב וללא עזרה, עלה במדרגות לבמה. דבריו התקבלו בהתרגשות רבה, ובין הקהל אף נראו רבים שהזילו דמעה.

כ"ו באייר – בטקס מרגש בעיר דוד קיבל את 'פרס מוסקוביץ' לציונות (פרס 'עוז ציון'). נאמר עליו: "פורת הפך למודל לחיקוי כדמות אשר נוהגת בהתאם להשקפותיו האידאולוגיות". בעודו יושב על כסא גלגלים, נשא נאום מרגש. היה זה האירוע הציבורי האחרון בו הוא השתתף. הוא קיבל 50 אלף דולר, אותם תרם לשני פרויקטים שהיו יקרים בעיניו. חצי מהסכום נתן ליהודה עציון מעפרה, שהחל במיזם 'ירושלים הבנויה' - תכנון אדריכלי עתידי למתחם בית המקדש השלישי וסביבתו; ואת החצי השני נתן למיכאל חיימוביץ ורעייתו שהקימו בבת עין את 'בית אייל ויעל' - בית חם לנערים נזקקים.

א' באב - קיבל את 'פרס היצירה היהודית' מאת 'הקתדרה לתורה ולחכמה' בגבעת שמואל, כהוקרה על 'יצירתו וספריו, בהם סדרת הספרים 'מעט מן האור' על פרשת השבוע. נכתב עליו: "זכה דורנו בהשגחה פרטית ברב חנן פורת, כאחד האישים המכוננים את תפארת ישראל לדורותיה, וספריו הם נכסי צאן ברזל, הראויים לצרוב בהם את נפש האומה לדורותיה". מפאת מצבו הבריאותי הקשה הוא לא השתתף בטקס.

ו' בתשרי תשע"ב, 2011 – בן 67, נפטר בביתו, נקבר בכפר עציון, עשרת אלפים איש ליוו אותו בדרכו האחרונה. על מצבתו נחקקו, לפי בקשתו, המילים: "בנפשו יביא חלומי", (ציטוט שנלקח מתרגומו של נחום סוקולוב לספרו של ב"ז הרצל 'אלטנוילנד').

חול המועד פסח תשע"ג, 2013 – בפתיחת וועידת הכ"ג של בני עקיבא, הושמע לראשונה שיר שכתב בזמנו לכבוד תנועת בני עקיבא, 'נלך אתך רבי עקיבא', שר אותו הזמר אודי דויד.

הנצחתו - הונצח בשם רחוב 'מעלות חנן פורת' המוביל אל שכונת וישיבת 'בית אורות' על הר הזיתים, רחוב 'דרך חנן' בעפרה, 'נאות חנן' ו'נווה פורת' בחריש, 'אורות חנן' בשכונת קריית משה ברחובות, בבית ספר 'שירת חנן' בגוש עציון ופינת זיכרון בבית המורשת בכפר עציון ועוד.

סיכום

הרב חנן פורת ז"ל היה מטובי בניו של החינוך הדתי בארץ, ומדהמויות הבולטות והמשפיעות ביותר בציונות הדתית. הוא מהווה סמל מופלא של בני 'הכיפות הסרוגות' לדורותיהם.

היה איש אשכולות: תלמיד חכם, בקיא גדול בתנ"ך (אותו ידע בעל פה) ובתלמוד, בספרות ההלכה והמחשבה, בעיקר בתורת הראי"ה קוק ובנו הרב צבי יהודה קוק, ובשירה העברית, בעל זיכרון פנומנלי, הוגה דעות, בעל כישרון מיוחד בנאום, התבטאות, ניסוח ונתיבה. בהדרכתו בשטח החיה את התנ"ך.

מדריך, מחנך ומנהיג כריזמטי בלתי רגיל, נערץ ע"י בני הנוער ואף מבוגרים, משך אחריו אלפים.

היה צדיק. איש מוסר בעל מידות וערכים נעלים (מסילת ישרים מהלך). צנוע ועניו, נעים הליכות, כבד ואהב כל אדם באשר הוא, גמל חסדים ועזר לכל פונה בגלוי ובסתר, בעל יושר אישי וציבורי, בעל מאור פנים כובש, למרות שהיה עסוק מאוד תמיד היה לו זמן בשביל כל אחד. חתר לשלמות.

היה בעל עקרונות. כאשר היה צורך ביטל את רצונו כדי להשיג את היעדים הגדולים אליהם חתר. כל מהלכי חייו נבעו מתוך התורה ויישומה בעולם המעשה. משנת הראי"ה קוק ובנו הרב צבי יהודה קוק עיצבו את השקפת עולמו והבסיס לכל פעילותו.

היה עקשן. התעקש להגשים את שאיפותיו וחלומותיו, למרות שלעיתים הם נראו לרבים בלתי מציאותיים, ולמרות הקשיים הרבים שעמדו בפניו. גם כאשר נכשל בהשגת מטרה מסוימת הוא היה מנסה דרכים עוקפות כדי להגיע אליה. פעל במסירות נפש למען הפרט והכלל, טיפל בבעיות בו במקום, אף פעם לא התעייף, לעיתים עבד 16-18 שעות ביממה, נעדר רבות מביתו גם בשבתות.

היה מהפכן ובעל חזון. ראה דברים למרחוק. נמנה עם מחדשי ההתיישבות היהודית בגוש עציון, ולאחר מכן ביהודה, שומרון וחבל עזה. נחשב לסמלה ומנהיגה של תנועת 'גוש אמונים', וכמייסד מפעל ההתנחלויות. העניק לציבור הדתי, בעיקר לנוער, גאווה ותחושת השתייכות למחנה מוביל, ואמונה ביכולת ובצורך להיות שותפים מלאים בכל תחומי החיים במדינה. היה ממלכתי, עשה הכל כדי למנוע מלחמת אחים. פעל בתחומים שונים. זכה לשנות עולם, הטביע חותם על דור שלם, תרומתו והשפעתו הרבה ניכרים עד היום.

המילים שאמר בערוב ימיו: **"לא עשיתי דברים כדי שיזכרו אותי, פשוט רציתי להיות טוב"**, מבטאות יותר מכל את אישיותו הנדירה. לימד איך למות, קיבל את הדין באהבה.

"20 אנשים בני 90 לא היו מספיקים לעשות את מה שחנן עשה ב-67 שנותיו!" (הרב חיים דרוקמן, בהלוויה)

"אנשים לא מעטים הטביעו את חותמם, לטוב ולמוטב, על ההיסטוריה של המדינה. אלה היו בעיקר אנשים, שבלא הסמכות והכוח שהעניקו להם תפקידיהם, ספק אם היו ממנפים מעשים היסטוריים. חנן פורת היה אחד הבודדים, אולי הבודד, שבכוח אישיותו בלבד - בלא שנשא בשום תפקיד, תואר, או מקור סמכות אחר - סחף אחריו אלפים, שעזבו את בתייהם, את עיסוקיהם ולימודיהם ושינו באופן קיצוני את מהלך חייהם (רק לאחר מכן, בתום עידן התום והכריזמה של מפעל ההתנחלות, היה לחבר כנסת). אלפים אלו חוללו שינויים מהפכניים במדינה, ולא רק בתחום הגיאוגרפי-ההתיישבותי".
(ישראל הראל, הארץ, ח' בתשרי תשע"ב)

"בגלל ענוותנותו של ידידי ורעי, הרב חנן, בגלל תלבושתו הפשוטה, בגלל התנהגותו חסרת הגיונים, רבים לא ידעו שעומד לפניהם תלמיד חכם אמיתי, אחד המבריקים ביותר שצמחו בישיבת 'מרכז הרב'".

(הרב שלמה אבינר, רציתי להיות טוב- לקט סיפורים על חנן פורת, עמ' 349)

"ספרי הרב פורת נחצבו מאישיותו, כמעלת כלב בן יפונה שהיה נאה דורש ונאה מקיים, כנאמר "עלה נעלה וירשנו אותה, כי יכול נוכל לה". הרב פורת עשה זאת הן כמנהיג והן כאחד מן החבורה. שמחים אנו לומר, כי זכה דורנו בהשגחה פרטית ברב חנן פורת, כאחד האישים המכוננים את תפארת ישראל לדורותיה, וספריו הם נכסי צאן ברזל, הראויים לצרוב בהם את נפש האומה לדורותיה".
(מנימוקי השופטים של 'פרס היצירה היהודית', בגבעת שמואל).

הדברים לעיל מבוססים על:

ספרים

יוחנן בן יעקב, גוש עציון: חמישים שנות מאבק ויצירה, כפר עציון תשל"ט

חגי הוברמן: חנן פורת: סיפור חייו, תל אביב 2013

עמיה ליבליך, ילדי כפר עציון, ירושלים תשס"ז

עודד מזרחי, רציתי להיות טוב: לקט סיפורים על חנן פורת, ירושלים 2013

רשימה של תנועת 'אורות'

עיתונות

הספרייה הלאומית – עיתונות היסטורית

ראיונות

ראיונות וסרטים ביוטיוב

ראיונות עם בני משפחה, חברים ועוזרים

לאורו נלך!

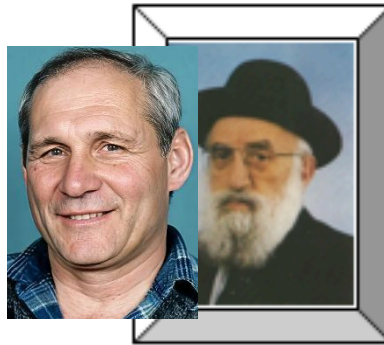

חנן פורת ז"ל

ח' בכסלו תש"ד – ו' בתשרי תשע"ב

(1943-2011)

דמות המופת השנתית

שם הרב: _____ זצ"ל

נולד בתאריך: _____ היכן? _____

נפטר בתאריך: _____ בגיל: _____

שם האב: _____ שם האם: _____

תולדות חייו: _____

פועלו: _____

רבותיו: _____

תלמידיו: _____

ספריו: _____

סיפור אודותיו: _____

אופן הנצחתו (רחוב, מוסד, ספר, בול): _____

דבר תורה קצר ממשנתו: _____

אילו מידות וערכים למדת מהרב? _____